

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **O. P. (uprzednio A. G.)**

skazanego z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 20 marca 2024 r.,

osobistego wniosku skazanego o wznowienie postępowania w sprawie

zakończonych wyrokami Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 24 czerwca 2004 r., sygn. akt II AKa 91/04,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 12 czerwca 2003 r., sygn. akt III K 31/01,

na podstawie art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. *a contrario*

### **p o s t a n o w i ł:**

- 1. odmówić przyjęcia wniosku O. P. o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności;**
- 2. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.**

## UZASADNIENIE

W dniu 9 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął osobisty wniosek skazanego O. P. (uprzednio A. G.) o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu w celu sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania sądowego zakończonych wyrokami Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 czerwca 2004 r., sygn. akt II AKa 91/04, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia

12 czerwca 2003 r., sygn. akt III K 31/01, w oparciu o przesłanki określone w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k. W uzasadnieniu podniósł, że został skazany m.in. za przestępstwa z art. 197 § 2 k.k. polegające na obnażaniu, dotykaniu „przez ubranie podczas rozbierania” oraz sporządzaniu zdjęć fotograficznych (pkt 7 lit. a, b, c i d wyroku sądu pierwszej instancji). W jego ocenie błędnie zastosowano wskazany przepis, albowiem jego czyn nie wypełniał znamion przestępstwa z art. 197 § 2 k.k., lecz czynu stypizowanego w art. 191a §1 k.k., który jednak nie obowiązywał w dacie orzekania w jego sprawie. Ponadto, zdaniem skazanego sąd pierwszej instancji w wyroku skazującym dokonując zmiany opisu czynu przełamiał dozwolone granice, gdyż opisy czynów z pkt VIII, IX i X aktu oskarżenia zostały uzupełnione o sformułowanie „dotykane”, które w jego ocenie miało miejsce jedynie przy rozbieraniu i przez ubranie. Skazany wniósł także o zwrócenie się do Zakładu Karnego w R. o opinię „biegłego z zakresu seksuologii” z dnia 6 sierpnia 2018 r., albowiem stwierdza ona jednoznacznie, że „[s]prawa dotycząca zdjęć pokrzywdzonych w sytuacji intymnej (...) nie ma jednak charakteru seksualnego, a wydaje się być wynikiem chęci zdobycia materiału” (k. 2-4 akt SN)

W dniu 8 grudnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło kolejne pismo skazanego, stanowiące uzupełnienie wcześniejszego wniosku. Z jego treści wynika, że wskutek modyfikacji opisu czynów doszło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Dodatkowo ponownie powołał fragment wydanej opinii biegłego, w której miało zostać stwierdzone, że „czyny opisane w tej sprawie nie noszą znamion charakteru seksualnego a są raczej formą szantażu” (k. 11-12 akt SN).

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Osobisty wniosek skazanego okazał się oczywiście bezzasadny, co musiało skutkować odmową jego przyjęcia po myśli art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie dopatrył się sygnalizowanej bezwzględnej przyczyny odwoławczej, stąd też w tym zakresie stwierdził brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

W pierwszej kolejności wyjaśniając motywy, które legły u podstaw odmowy przyjęcia wniosku z uwagi na jego oczywistą bezzasadność należy zauważyć, że

zgodnie z art. 545 § 3 k.p.k., sąd odmawia przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania nierespektującego obowiązującego w postępowaniu wznowieniowym rygoru przymusu adwokacko-radcowskiego (bez wzywania do uzupełniania tego braku) w sytuacji, gdy „z treści wniosku wynika jego oczywista bezzasadność”. Użyty przez ustawodawcę zwrot „odmawia” oznacza, że sąd jest zobligowany do przeprowadzenia takiej kontroli osobistego wniosku strony, który wbrew art. 545 § 2 k.p.k. nie został sporządzony i podpisany przez profesjonalnego przedstawiciela procesowego, pod kątem okoliczności, na których go oparto. Kontrola ta ma charakter *quasi* formalny, co oznacza, że w jej toku nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania wniosku ani do badania jego zasadności z punktu widzenia ewentualnych podstaw wznowienia, ale do wstępnego przeanalizowania treści wniosku, w celu ustalenia możliwości jego skutecznego złożenia. Podkreślić przy tym należy, że wniosek o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego podstawy zostały ustawowo skatalogowane (art. 540 k.p.k., 540a k.p.k., 540b k.p.k.) i nie każde, nawet zaistniałe w rzeczywistości, uchybienie procesowe, będzie się w nie wpisywało. Ustawodawca w treści przepisu art. 545 § 3 k.p.k. przykładowo wymienił okoliczności, które mogą świadczyć o oczywistej bezzasadności wniosku, zaliczając do nich odwoływanie się do kwestii, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie. Niemniej, wskazanie to nie jest wyczerpujące, o czym świadczy użyte wyrażenie „w szczególności”. Nie budzi wątpliwości, że oczywista bezzasadność wniosku ma miejsce także wtedy, gdy wniosek zostanie oparty na innych podstawach niż te, które określone zostały w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego lub też żadna ze wskazanych we wniosku okoliczności nie będzie się mieściła w katalogu przesłanek zawartych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 7 listopada 2023 r., III KO 86/23, LEX nr 3623648; postanowienie SN z dnia 4 lipca 2019 r., V KO 36/19).

Taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Oczywista bezzasadność wniosku widoczna jest na pierwszy „rzut oka”, gdyż przedstawiona przez skazanego argumentacja nie wpisuje się w żadną z podstaw wznowieniowych określonych w rozdziale 56 k.p.k., pomimo formalnego powołania przez niego podstawy określonej w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k. Ponadto, część

okoliczności (odwołujących się do opinii biegłego seksuologa) była już przedmiotem merytorycznego rozpoznawania w postępowaniu o wznowienie.

Odnosząc do okoliczności błędnego zastosowania art. 197 § 2 k.k. wskazać należy, że charakteru *novum* w zaznaczeniu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie można przyznać subiektywnym przekonaniom skazanego o swej niewinności, braku wyczerpania przez niego znamion przestępstwa czy jego niesłusznym skazaniu. O.P. czyni to zaś wprost kwestionując okoliczności związane z merytorycznym rozpoznaniem sprawy karnej przez sądy obu instancji, przedstawiając odmienne stanowisko w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej przypisanych mu czynów, co nie jest uprawnione w świetle ustalonych przez sądy orzekające faktów dotyczących doprowadzenia pokrzywdzonych kobiet do poddania się innym czynnościom seksualnym. Postępowanie wznowieniowe nie ma na celu ponownego rozpoznania sprawy i jej kontroli pod względem trafności i zasadności wydanego orzeczenia, a taki właśnie kierunek argumentacji wynika z wniosku skazanego. Powyższe nie wpisuje się w żadną z podstaw wznowieniowych i wskazuje na oczywistą bezzasadność złożonego wniosku.

O oczywistej bezzasadności wniosku wynikającej wprost z treści art. 545 § 3 k.p.k., przesądza także powoływanie się przez skazanego na fragmenty opinii biegłego seksuologa wydanej na potrzeby postępowania penitencjarnego. Wskazana okoliczność była m.in. przedmiotem merytorycznego rozpoznania w postępowaniu o wznowienie, a powoływane uprzednio fragmenty opinii były tożsame z powoływanymi obecnie (postanowieniem z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. akt IV KO 45/23 Sąd Najwyższy oddalił wniosek o wznowienie postępowania).

Analiza treści złożonego wniosku już na wstępie prowadziła do stwierdzenia, że skazany oparł ww. pismo procesowe na innych podstawach niż te, które zostały przewidziane procedurą karną oraz na okolicznościach, które były już merytorycznie rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania. Z powyższych względów wniosek skazanego został oceniony jako oczywiście bezzasadny, co w świetle art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k. implikowało odmowę jego przyjęcia. Wskazane dezaktualizowało także rozpoznanie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu, albowiem celem art. 545 § 3 k.p.k. jest zredukowanie zbędnych

przebiegów procesowych w postępowaniu wznowieniowym w sytuacji, gdy obiektywnie brak jest podstaw do wznowienia postępowania.

Przechodząc do sygnalizowania przez skazanego bezwzględnej przyczyny odwoławczej podkreślić należy, że wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest wyłącznie z urzędu (*vide* art. 542 § 3 k.p.k.). Nie przekreśla to jednak możliwości wykorzystania inicjatywy strony w celu skorygowania rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Z tych też względów pełne zastosowanie znajduje tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiająca stronie wystąpienie z wnioskiem (tj. sygnalizacją) o dokonanie czynności z urzędu. W taki też sposób zostało potraktowane pismo O. P. z dnia 8 grudnia 2023 r.

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że awizowane przez skazanego uchybienie, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. nie zaistniało. Zakaz orzekania poza ramami zdarzenia będącego przedmiotem oskarżenia nie oznacza, że niedopuszczalna jest jakakolwiek modyfikacja zaproponowanego w akcie oskarżenia czynu. Przeciwnie, powinnością każdego orzekającego sądu jest w razie potrzeby odpowiednie dostosowanie – odpowiadające dowodom i poczynionym ustaleniom – opisu czynu. Wyjaśnić skazanemu należy, że przedmiotem osądu jest zdarzenie historyczne opisane w zarzucie aktu oskarżenia. Nie ma przy tym decydującego znaczenia ani forma jego opisu, ani zaproponowana przez prokuratora kwalifikacja prawna. Jedyne co bezwzględnie wiąże sąd to granice skargi, których przekroczyć nie wolno, natomiast są one utrzymane wtedy, gdy sąd rozstrzygając w wyroku pozostał na płaszczyźnie tożsamego zdarzenia historycznego, które stanowiło przedmiot skargi. W przedmiotowej sprawie dokonano jedynie rozbudowania opisów czynów o określenie „dotykanie narządów płciowych”, co stanowiło wyłącznie doprecyzowanie będące wynikiem prowadzonego przez sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego i poczynionych w tym zakresie ustaleń faktycznych (k. 3164-3165v; 3468v). W takiej sytuacji o wyjściu poza granice oskarżenia, a tym samym wystąpieniu uchybienia z art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., nie może być mowy (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 19 października 2021 r., V KK 496/21, LEX nr 3335564; postanowienie SN z dnia 19 maja 2022 r., III KK

139/22, LEX nr 3439453; postanowienie SN z dnia 7 października 2020 r., V KK 358/19, LEX nr 3080574).

Jedynie na marginesie wskazać należy, że nie jest to pierwszy wniosek skazanego o wznowienie przedmiotowego postępowania (uprzednie wnioski zarejestrowane zostały w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt: IV KO 59/06, IV KO 137/08, IV KO 25/10, IV KO 56/11, IV KO 124/11, IV KO 60/12, IV KO 58/15, IV KO 64/16, IV KO 7/17, IV KO 38/17, IV KO 78/17, IV KO 120/22, IV KO 45/23). Żaden z nich nie okazał się skuteczny. Ponadto, w Sądzie Najwyższym rozpoznawana była również kasacja A. G., która została oddalona jako oczywiście bezzasadna (IV KK 424/04).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[PGW]

[ał]